

УДК: 75.052:271.4(477.83-22)-523.4]"17/18"

Аліна **Мулик**

аспірантка Львівської
національної академії мистецтв

Настінний живопис XVIII – XIX ст. Вознесенського храму Домініканського монастиря у Підкамені

Анотація. Висвітлено проблему дослідження і збереження настінного живопису Вознесенського храму Домініканського монастиря у Підкамені Львівської області. Розглянуто малярське оздоблення храму в контексті історичного становлення з його філософськими та естетичними аспектами. Проаналізовано стилістику, іконографію та ідейний зміст розписів храму у вимірі католицького віровчення та діяльності окремих малярів-монументалістів.

Ключові слова: Домініканський монастир у Підкамені, Вознесенський костел, монументальне мистецтво, настінні розписи, фрески, іконографія.

Постановка проблеми. До наших днів будівля Вознесенського храму дійшла у край аварійному стані: облуплені стіни, на яких видніються вицвілі фрагменти монументального живопису. Зараз монастирський комплекс ділять між собою монастир Походження Древа Хреста Господнього Студійського уставу УГКЦ та психоневрологічний інтернат. Проводяться незначні відновлювальні роботи, які часто не мають загального послідовного плану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найвагомішими дослідженнями історіографії Домініканського монастиря у Підкамені вважаються праці монаха-домініканця, відомого галицького хронографа, історика, краєзнавця та літератора о. С. Баронча [1] та польського дослідника історії сакрального мистецтва П. Красного. Однак не менш цінними є публікації Л. Грохольського [2; 3], Є. Гернічек [4], З. Горнунга та З. Огарека,

присвячені висвітленню історичної та мистецької спадщини монастирського комплексу.

Серед українських сучасників вивчали історію Домініканського монастиря у Підкамені Д. Чобіт [5], А. Корчак та Т. Зварич [6]. Праці Н. Урсу [7], О. Бойко та М. Хохонь [8] присвячені особливостям його сакрального простору. Вагомий внесок у вивчення стінопису пресвітерію костелу монастиря зробили Д. Фесенко [9] та Я. Лисун [10]. Однак мистецька складова настінного живопису Вознесенського храму Підкаміньського монастиря й досі залишається невивченою.

Мета дослідження. Художньо-стильовий аналіз створення та реставрації настінного живопису Вознесенського храму Домініканського монастиря у Підкамені свідчить про недооцінку цієї архітектурно-мистецької пам'ятки. Такий аспект вивчення сакральної спадщини України як висвітлення імен художників і майстрів декоративно-ужиткового мистецтва та їхньої ролі у створенні образу домініканських костелів практично залишається поза увагою науковців. Мета статті – привернути увагу громадськості та фахівців до збереження і відновлення пам'яток монументального мистецтва на теренах сучасної України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підкамінь (Бродівського р-ну Львівської обл.) належить до найстаріших осередків проповідницького ордену на території теперішньої України. Тут розташований один з найкрасивіших і найбільших монастирських оборонних комплексів Галичини – монастир Походження Дерева Хреста Господнього (колишній домініканський). Видатна пам'ятка архітектури XVII – XVIII ст. побудована у XIV ст. на скелястому пагорбі, звідки відкривається чудовий краєвид аж до Почаївської Лаври.

Домінантною спорудою монастирського комплексу є бароковий костел Вознесіння, який височіє над горою Рожаницею. Будівництво костелу розпочалось 1612 р. і тривало понад 80 років. 1708 року Вознесенський храм був доповнений дзвіницею, купол якої створив архітектор П. Гіжицький, а стіни розписав художник Ш. Чехович [11].

Головною святинею костелу та й усього монастиря була чудотворна ікона Матері Божої, відома як Підкаміньська. Уже після її коронації, яка відбулась 15 серпня 1727 р., завдяки зусиллям пріора о. Домініка Терлецького костел був накритий мідною

бляхою, його стелю і стіни оздобили розкішною позолоченою ліпниною, розписали фресками, прикрасили картинами біблійної та світської тематики. Інтер'єр Вознесенського костелу мав величний вигляд і вражав усіх, хто до нього заходив. Це й не дивно, адже над його оздобленням у кінці XVIII ст. працювали відомі митці: видатний живописець-монументаліст С. Строїнський і художник-іконописець Л. Долинський [2; 5, с. 33].

Оформлення інтер'єру пресвітерію костелу в Підкамені було одним з найяскравіших прикладів пізньобарокового мистецтва на землях Галичини. Як зазначає українська дослідниця Я. Лисун, при створенні настінних розписів перед С. Строїнським стояло завдання досягнути стильового синтезу розписів пресвітерію та головного вівтаря, у яких ілюзійна архітектура повинна була не тільки слугувати декораційним тлом для зображених сцен, але й коригувати та розвивати простір у взаємодії з реальною архітектурою. Розписи пресвітерію виконані в техніках *buon fresco* та *fresco secco*, підпорядковані архітектонічному членуванню інтер'єру й підкреслюють його ілюзійно зображеними деталями (обрамленням отворів, орнаментальним оздобленням порталів, фестоном на фризі карниза фронтальної стіни) [10, с. 191].

Грунтовне вивчення наукових праць попередніх дослідників дозволило Я. Лисун детально відобразити настінні розписи костелу в Підкамені, авторства С. Строїнського: «На північній стіні представлено два ілюзійні вікна, що повторюють за формою вікна на протилежній стіні. В одному з них – півпостать домініканця. Середні частини бічних стін пресвітерію заповнені великими композиціями з мотивом ілюзійно зображених терас і широких сходів, що є оздобленням для сцен «Відвідини» (на північній стіні) в оточенні Захарії та св. Йосифа та «Успіння Божої Матері» (на південній стіні) – Тіло Матері Божої, покладене на смертному ложі під балдахіном. На східних частинах північної та південної стін – медальйони із зображенням Найсвятішого Божого Серця. На західних частинах стін зображений Ілля з Єлисеєм (від півночі) та Аарон з галузкою, що розквітає (від півдня) (не збережено). Над ними – овальні медальйони з погруддям святих домініканців. На склепінні пресвітерію — сцена «Вознесіння Божої Матері», поєднана з «Коронацією Святою Трійцею» (не збережено). На бокових частинах аркади зображені

св. Петро і св. Павло. Окрім того, на стінах і склепінні розташовані розписи з мотивів мушель і вазонів з квітами» [10, с. 190].

На окрему увагу заслуговує іконографія фрески «Успіння Божої Матері». Вона представляє тіло Марії, виставлене під балдахіном на оздобленому смертному ложі, до якого наближаються ангели. Важливим елементом фрески є королівські атрибути на декоративних подушках, зображені на балюстраді, що огорожує балкон, до якого ведуть монументальні сходи. Сцена зображення Матері Божої на катафалку розташована в ілюзійно відтвореному просторі, проте, як зазначає польська дослідниця Є. Гернічек, є нетиповою іконографічною сценою серед настінних розписів Домініканського костелу в Підкамені [4].

На північній стіні пресвітерію храму Домініканського монастиря в Підкамені зображено сцену зустрічі Св. Марії та Св. Єлизавети. Вони розвернені назустріч одна одній. Ліворуч – Єлизавета, вона зображена в профіль і злегка нахилена до Марії. Одягнена у довгу зелену сукню, з плечей спадає світло-коричневий плащ, голова покрита білою хустиною. Праворуч – Марія, своєю правою рукою торкається плаща Єлизавети. Вона одягнена у червону сукню та синій плащ, перекинутий через ліву руку. Голова ледь покрита білим повоєм. Над головою – окреслений кількома легкими лініями німб. Нижня частина фігур прихована балюстрадою, що складається з низки характерних для барокової архітектури фігурних балюсин холодного теракотового кольору, накритих сіро-вохристими перилами. Обабіч Марії та Єлизавети зображені Захарія і Йосиф, які йдуть позаду, ведучи розмову та підтримуючи руками драперії тканини. Фігури зображені на тлі ілюзорної архітектури, праворуч угорі – фігура ангела, що тримає червону драперію. Балюстрада сходів на передньому плані прикрашена вазонами з квітучим трояндовим кущем і вкритим плодами помаранчевим деревцем, тацями зі стиглими плодами [12, с. 211].

Протягом усього часу функціонування костелу проводилися численні ґрунтовні відновлювальні роботи щодо зовнішнього та внутрішнього оздоблення храму. Зокрема, відбувалися реставраційні роботи над настінними розписами костелу. У середині 1865 р. до монастиря приїхав М. Яблонський, знаменитий художник і маляр, який намалював тоді на стінах костелу темперними фарбами вісім великих образів, що представляють Таємниці Розарію, і залишив свій власний портрет. Також він

відновив зображення Отців Церкви – християнських богословів і церковних діячів: Афанасія Берестейського, Августина Блаженного, Амвросія Медиоланського, Василя Великого, Бернарда Клервоського, Франциска Бонавентури, Ієроніма Стридонського, Томи Аквінського. Олійними фарбами на полотні виконав образи святих Томи Аквінського, Миколая, Варвари Великомучениці та Марії Магдалини, які розміщені в бічних вівтарях. Його пензлю належать портрети всіх священників і братчиків, разом з пріором, які на той час були в монастирі [1, с. 328-329; 7, с. 146].

1868 року в Домініканському монастирі у Підкамені працював живописець К. Сагновський, який намалював стояння Хресної Дороги, а наступного року – образи св. Домініка, св. Яцека, св. Вікентія Феррарія до бічних вівтарів. 1870 року митець виконав живописне оздоблення бокових нав і відновив інтер'єри каплиць [1, с. 329; 7, с. 146].

У 1903-1905 рр. стараннями настоятеля С. Маркевича проведено ще одну ґрунтовну реставрацію інтер'єру костелу. У цих працях К. Політинський зі Львова відчистив фрески С. Строїнського та виконав у наві розписи, що розповідають про історію чудотворного образу Матері Божої Підкаменської, також він оздобив розписами ораторіум і трапезну [10, с. 193].

Монастир у Підкамені зазнав сильних руйнувань під час двох світових воєн. У вересні 1915 р. у наслідок вибуху гармати була знищена бібліотека та архів монастиря: стародруки (5000 справ), інкунабули, рукописи (500 томів), галерея портретів (зі 152-х портретів вдалося врятувати лише 7) тощо. Гарматні постріли завдали значних ушкоджень костелу: завалилася прекрасна сигнатурка та бічна стіна однієї з бічних каплиць, загорілися плетіння даху і потекло розтоплене мідне покриття, потріскали цінні вітражі, а також склепіння бічної і головної нав. Усе горіло, дим охопив простір костелу, чорна сажа закоптила прекрасні фрески С. Строїнського [2, с. 57].

Близько 80-ти років святиня перебувала в зруйнованому стані. Костел мав пробиті стіни та склепіння, була відсутня частина дахів, унаслідок вибуху був знищений головний вівтар. Найбільших руйнувань зазнала північна нава храму, через відсутність перекриття і, як наслідок, надмірне зволоження було втрачено більшість розписів на його стінах і склепіннях.

Сьогодні внутрішнє оздоблення храму, зокрема настінний розпис, перебуває на межі зникнення. Проте завдяки ініціативі місцевого духівництва та громадських організацій від 1997 р. на території монастиря проводяться консерваційні та реставраційні роботи для його збереження та відновлення.

У 2000-х роках втрати тиньку було доповнено вапняно-пісковим тиньком, але затікання вапна на авторський фарбовий шар завдало додаткових втрат. Стан авторського вапняно-піщаного тиньку загалом є задовільним. У місцях навколо втрат тиньку є відставання та відшарування. По всій поверхні живопису присутні втрати тиньку круглої форми механічного походження – нагадування про воєнні дії, що точились у Першу й Другу світові війни. 2012 року за допомогою активістів громадської організації «Пласт» проведено низку консерваційних заходів для збереження північної стіни пресвітерію, укріплення тиньку в місцях відставання, бортування навколо механічних пошкоджень – збереження прошарку історії, що позначилась на розписах.

Висновки. Пам'ятки архітектури, залишені нам зодчими минулих епох, становлять вагому частину багатой культурної спадщини України, оскільки вони є свідками життя народу й розвитку його національної культури. Мистецька спадщина домініканського ордену увібрала в себе всі основні тенденції та закономірності розвитку християнської архітектури, скульптури і декоративно-прикладного мистецтва в Україні, а тому є його важливою складовою, яка потребує подальшого вивчення і збереження. Попри наявність вагомих наукових праць з історії монастиря в Підкамені, у дослідженні мистецького доробку святині є ще багато відкритих запитань, які потребують нових ґрунтовних розвідок. Величезна роль у створенні унікального комплексу Домініканського монастиря в Підкамені належить скульпторам, живописцям, майстрам декоративно-прикладного мистецтва, відомості про яких часто є відсутніми чи малодослідженими, що доводить необхідність подальших наукових досліджень їхньої творчості.

1. Baracz Sadok. Dzieje klasztoru ww.oo. Dominikanow w Podkamieniu. Tarnopol : drukiem Jozefa Pawlowskiego, 1870. S. 348.
2. Grocholski Ludgard. Zniszczenie klasztoru i kosciola oo. Dominikanow w

- Podkamieniu. Muzeum Polskie poświęcone dziejom i zabytkom sztuki i kultury / red. L.Grocholski i M.Treter. Kijow : 1917, MCMXVII. S. 53-58.
3. Odbudowa klasztoru w Podkamieniu. Odezwy i konkursy [Текст]. Muzeum Polskie poświęcone dziejom i zabytkom sztuki i kultury / red. L.Grocholski i M.Treter. Kijow : 1917. MCMXVII. S. 101-102.
  4. Ewa Herniczek. «Miała pogrzeb dosyć wspaniały Marya...». Przedstawienia Najświętszej Panny Marii na katafalku w Leżajsku i Podkamieniu. Podkamień koło Brodów. Artykuły. URL: http://www.podkamien.pl/articles.php?article_id=398. – (дата звернення: 28.05.2018).
  5. Чобіт Д. Знамениті пам'ятки Підкаменя / ред. О. Чечель. Броди-Промісвіта, 2008. 56 с., іл.
  6. А.Корчак. Оборонний Домініканський кляштор у Підкамені. Окремі доповнення до історії фундації та будівництва монастиря у XVII-XVIII ст. [Текст] «Археологія & Фортифікація Середнього Подністров'я» : збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції / редкол.: В. С. Травінський (відп. ред.) та ін. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2012. С. 158-165.
  7. Урсу Н. О. Роль митців – творців сакрального простору домініканських храмів XVI-XIX століть на землях Галичини. Вісник ХДАДМ. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/had_2007_2_16.pdf. – (дата звернення: 28.05.2018).
  8. Бойко О. Особливості сакрального простору монастиря оо. Домініканів у Підкамені. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Архітектура. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2015. № 816. С. 186-195.
  9. Фесенко Д. В. Монументальне малярство XVIII ст. Галичини в контексті українсько-західноєвропейських мистецьких звязків: іконографія та стилістика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мист. : 17.00.05. Київ, 2009. 20 с.
  10. Лисун Я. Збереження пам'яток монументального живопису Галичини XVIII – початку ХХ ст.: Домініканський костел у Підкамені. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2015. Вип. 26. С. 188-197.
  11. Підкамінь. Монастир Походження Хреста Господнього. Ukraine part 1 / Podolia Galichina Volhynia. URL: <https://templesua.jimdo.com/монастирі/підкамінь>. (дата звернення: 9.06.2018).
  12. Мулик А. Є. Стінопис «Відвідини Єлизавети Марією у супроводі

Захарії та Йосифа» Станіслава Строїнського у вівтарній частині Вознесенського храму Домініканського монастиря у Підкамені: дослідження та консервація. Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ ... / редкол.: В. Г. Чернець (голова) та ін. К. : НАКККіМ, 2016. С. 210-212.

References:

1. Sadok Baracz. (1870). Dzieje klasztoru ww.oo.Dominikanow w Podkamieniu [History of the Dominican monastery in Pidkamin]. – Tarnopol: drukiem Jozefa Pawlowskiego. (in Polish).
2. Ludgard Grocholski. (1997). Zniszczenie klasztoru i kosciola oo. Dominikanow w Podkamieniu [Destruction of the Dominican temple and monastery in Pidkamin]. In Muzeum Polskie poswiecone dziejom i zabytkom sztuki i kultury, red. L.Grocholski i M.Treter. – Polish Museum dedicated to the history and monuments of art and culture, edited by L.Grocholski and M.Treter, Kyiv, 53-58. (in Polish)
3. Odbudowa klasztoru w Podkamieniu. Odezwy i konkursy. (1997). [Reconstruction of the monastery in Pidkamin. Appeals and competitions]. In Muzeum Polskie poswiecone dziejom i zabytkom sztuki i kultury, red. L.Grocholski i M.Treter. – Polish Museum dedicated to the history and monuments of art and culture, edited by L.Grocholski and M.Treter, Kyiv, 101-102. (in Polish).
4. Ewa Herniczek. (28.05.2018) „Miała pogrzeb dosyć wspaniały Marya...”. Przedstawienia Najświętszej Panny Marii na katafalku w Leżajsku i Podkamieniu [“She had a funeral really gorgeous Mary ...”.Presentation of the Blessed Virgin Mary on the catafalque in Leżajsk and Pidkamin]. In Podkamień koło Brodów, Artykuły. – Pidkamin near Brody, Articles. Access mode: URL: http://www.podkamien.pl/articles.php?article_id=398. – Title from the screen. (in Polish).
5. Chobit D. (2008). Znamenyti pamiatky Pidkamenya [Famous Pidkamin sights]. – edited by O. Chechel, Brody, Prosvita. (In Ukrainian).
6. Korchak. A., Zvarych T. (2012). Oboronnyy Dominikanskyy klyashtor u Pidkameni. Okremi dopovnennya do istoriyi fundatsiyi ta budivnytstva monastyrya XVII-XVIII st. [Defensive Dominican Monastery in Pidkamin. Some additions to the history of the foundation and construction of the monastery in the seventeenth and eighteenth centuries]. In «Arkheolohiya ta Fortyfikatsiya Serednioho Pidnistrovyia», Zbirnyk materialiv II Vseukrayinskoj nauko-vo-praktychnoj konferentsiyi, [redkol. : V. S.

- Travinskyy ta in.]. – Kamyanets–Podilsky: «Medobory-2006»,158-165. (In Ukrainian).
7. Ursu N. O. (28.05.2018). Rol myttsiv – tvortsiv sakralnoho prostoru dominikanskykh khramiv XVI-XIX stolit na zemlyakh Halychyny [The role of artists - the creators of the sacred space of the Dominican temples of the seventeenth and nineteenth centuries on the lands of Galicia]. In Visnyk KHDADM – Bulletin of the KHDADM. Access mode: URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/had_2007_2_16.pdf. – Title from the screen. (In Ukrainian).
  8. Boyko O., Khokhon M. (2015). Osoblyvosti sakralnoho prostoru monastyrya oo. Dominikaniv u Pidkameni [Features of the sacred space of the Dominican Monastery in Pidkamin]. In Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politehnika", – Bulletin of the National University "Lviv Politechnic", 816, Lviv: NU "Lviv politechnic", 186-195. (In Ukrainian).
  9. Fesenko D. V. (2009). Monumentalne malyarstvo XVIII st. Halychyny v konteksti ukrayinsko-zakhidnoyevropeyskykh mystetskykh zvyazkiv: ikonohrafiya ta stylistyka [Monumental painting of the XVII century in Galicia in the context of Ukrainian-West European artistic connections: iconography and stylistics]. In Avtoref. dys...kand. myst. : 17.00.05, Instytut mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnologiyi im. M. T. Rylskoho NAN Ukrayiny – the dissertation author's abstract : 17.00.05, Institute of Art, Folklore and Ethnology Studies named after. M. T. Rylsky NAS of Ukraine, Kyiv (In Ukrainian).
  10. Lysun Y. (2015). Zberezhennya pamyatok monumentalnoho zhyvopysu Halychyny XVIII - pochatku XX st. : Dominikanskyi kostel u Podkameni [Preservation of monumental painting of Galicia XVII - early XX centuries: Dominican church in Pidkamin]. In Visnyk Lvivskoyi natsionalnoyi akademiyi mystetstv. – Bulletin of the Lviv National Academy of Arts, 26, 188-197. (In Ukrainian).
  11. Pidkamin. Monastyr Pokhodzhennya Khresta Hospodnoho (9.06.2018). [Pidkamin. Monastery of the Origin of the Cross of the Lord]. In Ukraine part 1, Podolia Galichina Volhynia. – Access mode: URL: <https://templesua.jimdo.com/монастирі/підкамінь>. – Title from the screen. (In Ukrainian).
  12. Mulyk A. Y. (2016). Stinopys «Vidviduvannya Yelyzavety Mariyeyu v suprovodi Zakhariyi ta Yosyfa» Stanislava Stroyinskoho u vivtarniy chastyni Voznesenskoho khramu Dominikanskoho monastyrya v Pidkameni: doslidzhennya ta konservatsiya [Wall Painting "Visit Elizabeth by Mary, accompanied by Zacharias and Joseph" by Stanislav Stroyinsky

in the altar of the Ascension Temple of the Dominican Monastery in Pidkamin: research and conservation]. In *Muzeyi ta restavratsiya u konteksti zberezhennya kulturnoyi spadshchyny: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, – International Scientific and Practical Conference *Museums and Restoration in the Context of Preserving the Cultural Heritage*, Kyiv, 210-212. (In Ukrainian).

АННОТАЦИЯ

Алина Мулык. Настенная живопись XVIII – XIX вв. Вознесенского храма Доминиканского монастыря в Подкамне. Освещена проблема исследования и сохранения настенной живописи Вознесенского храма Доминиканского монастыря в Подкамне Львовской области. Рассмотрено живописное убранство храма в контексте исторического становления с его философскими и эстетическими проявлениями. Проанализирована стилистика, иконография и идейное содержание росписей храма в измерении католического вероучения и деятельности отдельных художников-монументалистов.

Ключевые слова: Доминиканский монастырь в Подкамне, Вознесенский костел, монументальное искусство, настенные росписи, фрески, иконография

ANNOTATION

Alina Mulyk. Mural Paintings Of The 18-19th Century Of Ascension Church Of Dominican Monastery In Pidkamin. Urgency of the research. The building of the Ascension church came down to our days in a very dilapidated condition: with peeling walls where the bleached fragments of monumental painting still looking through.

Analysis of recent research. Some of the influential studies of historiography and artistic heritage of Dominican monastery in Pidkamin are considered to be the works by S. Baronch, P. Krasnyi, L. Hrokholskyi, Ye. Hernichek, D.Chobot, N. Ursu, D. Fesenko, Ya. Lysin, a.o. However, the artistic component of the murals in the Ascension church of Pidkamin monastery are understudied.

Objectives of publication. To highlight the problem of research and preservation of mural paintings of the Ascension church of Dominican monastery; to analyze the painting decorations of the church in the context of historical development; to draw attention of the public and experts to preservation and renovation of monumental art monuments on the territory of present Ukraine.

Key material for research. Pidkamin (Brody district, Lviv region) is one of

the oldest centers of the preaching order on the territory of the present-day Ukraine. It is home to one of the most beautiful and largest monastery fortification facilities of Galicia - a monastery of The Origin of the Wood of the Holy Cross (former Dominican monastery). It is a prominent monument of the 17-18th century architecture built in the 14th century on the rocky hill with the grand view on to Pochaiv Lavra.

A dominant building of the monastery complex is a Baroque Ascension church, with the start of construction in 1612 to last for over 80 years. In 1708, the Ascension

church received also a belfry, which cupola was made by the architect Pawel Gizycki, with the walls painted by an artist Szymon Czechowicz. In 1727, the church was covered with the brazen roof, the ceiling and the walls were decorated with the luxurious gilded stucco work, painted with frescos, and embellished with paintings to Biblical and secular motifs. Some well-known artists worked on the decorations of the church in the late 18th century, such as Stanislaw Stroinski and Luka Dolynskyi.

Interior decoration of the presbytery in Pidkamin was one of the brightest examples of the late Baroque art in Galicia. Murals of the presbytery are produced with the technique of buon fresco and fresco secco, in line with the architectonic partitioning of the interior and highlighted with the illusionistic details (framing of the openings, ornamenting of the portals, festoons on the moulding frisos on the frontal wall).

A detailed study of the research works of the previous scholars helped Ya.Lysun to describe in detail the Pidkamin church murals made by Stanislaw Stroinski. Some of them that deserve most attention include the scenes of «The Visit» (on the northern wall) surrounded by Zacharia and St. Josef and "Dormition of the Mother of God" (on the southern wall) – a Body of the Mother of God laid on the death-bed under the canopy.

Over the entire period of the church's functioning, there have been conducted numerous fundamental renovation works on the exterior and interior decorations of the church. In particular, there were restorations works on the mural paintings of the church. In the mid 1865, the monastery was visited by Marcin Jablonski, an outstanding artist and painter who painted on the walls eight large holy images in tempera paints. They represent the Sacraments of the Rosary, and he also left his own portrait, and renovated the image of the Fathers of the Church. With oil paint on canvas, he produced such images of the saints as of Thomas Aquinas, Mykolay, The Holy Great Martyress Barbara, and Maria Magdalena placed in the lateral altars. He also painted the portraits of all priests and monks, along with the prior who was

staying in the monastery at the time.

In 1868, a painter K.Sagnowski was working in the Dominican monastery in Pidkamin. He painted the Stations of the Cross, and the holy images of Saint Dominic, Saint Jacek, Saint Vincent of Ferrara for lateral altars in the next year. In 1870, the artist produced a picturesque decoration of the lateral naves and renovated the interior of the chapels.

In 1903-1905, a Father Superior S.Markewicz facilitated another fundamental restoration of the church's interior. During the works, Karol Politynski from Lviv cleared the frescos by Stanislaw Stroinski and made murals in the nave telling a story of the wonder-working image of the Holy Mother of Pidkamin. He also decorated with murals an oratorium and the refectory.

Pidkamin Monastery suffered bad damage during the two world wars. The holy place had stayed in a dilapidated condition for about 80 years. The church had broken walls and domes, the roof was not available in some sections, the main altar was destroyed due to a major explosion. The northern nave of the church suffered the most of ruination due to lack of roofing and, therefore, due to excessive humidity, most of the murals on the walls and the domes were lost. Presently, the interior decoration of the church, particularly, the wall painting is on the verge of extinction. However, due to initiatives coming from local clergy and NGOs, since 1997, conservation and restoration works have been undertaken on the premises of the monastery to preserve and renovate it. In 2012, there was a series of conservation activities undertaken to preserve the northern wall of the presbytery, to fasten the plastering where it is peeling off, to mount the areas around mechanical damage, thus, preserving the layer of history expressed in the murals.

Conclusion. 1. Artistic heritage of the Dominican order absorbed all the key trends and regularities in the development of Christian architecture, sculpture, and decorative and applied arts in Ukraine. Therefore, it acts as its important component that calls for further research and preservation.

2. Despite the significant research works on the history of the monastery in Pidkamin, the study of the artistic legacy of the sanctuary still has many open questions that require new fundamental research.

3. Big role in the establishment of the unique body of the Dominican monastery in Pidkamin belongs to sculptors, painters, and craftsmen of decorative applied arts with either no or little information on them, which supports the need for further scholarly research of their creative work.

Key words: Dominikan monastery in Pidkamin, Ascension church, monumental art, murals, frescos, iconography.